

1 Miljöberättelse

Företagets Miljöberättelse 2022-01-01 till 2022-12-31

Årligen följer vi upp och sammanfattar resultatet av vårt miljöarbete i en miljöberättelse. Detta görs för att vi och andra intressenter ska få en samlad bild av hur miljöarbetet fungerar och för att säkerställa att vi arbetar mot ständiga förbättringar.

Miljöberättelsen finns tillgänglig för våra intressenter på vår hemsida eller skickas ut vid förfrågan.

Hela verksamheten omfattas av miljödiplomeringen.

Angående COVID-19: Konsertverksamheten och även restaurangverksamheten öppnade upp igen efter pandemin för att sedan delvis behöva stängas ner inför årsskiftet till 2022. Från april 2022 har vi kunnat börja bedriva normal verksamhet igen och har då haft bättre förutsättningar att arbeta med miljöförbättrande åtgärder.

1.1 Uppföljning av miljömål

Vi har gått igenom miljömål och åtgärder. Vi har kommenterat huruvida åtgärderna har genomförts och om dessa har räckt för att uppnå miljömålet. Vi har också analyserat varför målet nåddes eller ej. I möjligaste mån har vi samlat in siffror för att kunna redovisa vår förbättring.

Miljöaspekt	Transporter – Fossilfria transporter		
Mål 1	Transporter med ägda fordon ska vara oberoende av fossil energi och för övriga transporter ska fossilberoendet minska. Uppföljning: Andel förnybara drivmedel i % (eget fordon)		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Byta ut företagsskåpbilen som mot el-fordon när den ska bytas ut. I enlighet med mål från VGR. Företagsskåpbilen drivs både av fordonsgas och fossilt bränsle.	☐	☒	Under pandemin och första delen av 2022 användes fordonet i ringa omfattning. Fordonet kommer att bytas ut först när det finns behov för det. Tidshorisonten är därför preliminär.
Undersök vilken sorts fossilfri bil som kan passa verksamheten.	☒	☐	Delvis. Nya modeller av elbilar utvecklas hela tiden och ny undersökning behöver göras.
Öka andel gasdrivmedel som användas i företagsskåpbilen till 75%.	☐	☒	Nuvarande fördelning: 50% biogasbränsle. Målet om att öka andel gasdrivmedel till 75% har inte gått att uppnå under pandemin och under 2022 då verksamheten startades upp igen.

Kartlägga var stationer med fordonsgas finns. Informera personal som kör var dessa finns.	☒	☐	Detta har gjorts, men uppdaterad kartläggning behöver göras.
Höja bevakningsgraden över fordonsgas och fossilt drivmedel.	☐	☒	Detta behöver arbetas vidare med.
Är mål 1 uppfyllt?	☐	☒	Detta mål har fler åtgärder planerade.
Analys	<p>Underlättande strategier har funnits med för att uppnå målet. Exempel på detta är kartläggningen över stationer med fordonsgas samt att informera alla som använder bilen om var tankstationer finns för att tankningen bättre ska kunna planeras. Detta har gjorts, men flera tankstationer har försvunnit vilket försvårar möjligheten att tanka gas. Ny kartläggning bör därför göras.</p> <p>Eftersom bilen främst används för ärenden fram och tillbaka till konserthuset medför det ett extramoment att åka en omväg för att tanka gas. Det är svårt att skapa en rutin kring detta då användandet av bilen ofta sker när personal som använder bilen är hårt tidspressade.</p> <p>Ökning av andelen gas till 75% samt höjd bevakningsgrad över nivån för fordonsgas och fossilt drivmedel står kvar. Datumet för åtgärdens genomförande behöver flyttas fram till 2023-12-31. Kartläggning av var stationer med fordonsgas finns i närområdet ska vara klar 2023-08-31.</p> <p>För att uppnå målet om att ägda fordon ska vara oberoende av fossil energi behöver även utvärdering av el-bil göras. I dagsläget finns inte möjligheten att ladda en elbil i garaget och möjligheten till sådan uppladdning i garaget behöver undersökas.</p> <p>Ny åtgärd att undersöka vilken typ av elfordon som passar verksamheten samt möjlighet att ladda ett sådant fordon i garaget sätts till 2024-06-30.</p> <p>Tidigare förslag om att uppnå höjd bevakningsgrad över gas- och bensinnivåer genom att all tankning av detta fordon rapporteras in till ett gemensamt ställe inom verksamheten direkt efter tankning har varit svårt att genomföra.</p> <p>Enligt VGR:s Miljömål 2030 ska Västra Götalandsregionen ha 100 % fossilfria transporter 2030 och enligt delmål 2025 ska lätta lastbilar vara fossilfria till 90 % år 2025.</p> <p>Målet om fossilfria transporter är framskjutet till 2024-12-31. Arbetet med målet i sin helhet kommer att fortsätta, såväl som arbetet med ovan nämnda åtgärder där andelen tankad biogas måste öka eller en elbil köpas in till 2025.</p>		

Miljöaspekt	Transporter – Interna resvanor		
Mål 2	Turnéresor inom Europa på sträckor kortare än 50 mil ska i möjligaste mån genomföras med tåg, eller med buss då tåg ej är ett möjligt transportsätt.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Informera agenturer om att GSAB strävar mot minskat nyttjande av flyg inom Europa, om detta ej går att göra på miljövänligt sätt.	☒	☐	Delvis. Agenturer har fått information om att GSAB strävar mot att minska nyttjande av flyg inom Europa, men information behöver även ges till nya agenturer.
Är mål 2 uppfyllt?	☐	☒	Målet ska vara uppfyllt 2026
Analys	<p>Under 2022 förekom inga turnéer med flygresor p.g.a. alla inskränkningar i normal verksamhet under pandemin och den gradvisa återgången till normal verksamhet.</p> <p>Information till agenturer om att GSAB strävar mot att minska nyttjande av flyg inom Europa har bedrivits sedan vi börjat återgå till normal verksamhet efter pandemin, men nya agenturer behöver informeras. Tågresa finns med i planeringsarbetet och olika sorters tågresa undersöks.</p> <p>Ett par flygresor för orkestern i Europa är dock inplanerade under 2023. En båt- och bussresa till Hamburg var planerad och har genomförts under första delen av 2023.</p> <p>Ledningsgruppen vill nu förtydliga detta mål gällande turnéresor inom Europa. Det nya målet förtydligas därför till följande: Turnéresor till Europa på sträckor kortare än 50 mil från Göteborg ska genomföras med tåg, eller med buss då tåg ej är ett möjligt transportsätt.</p>		

Miljöaspekt	Energi		
Mål 3	Minska energiförbrukningen med 10% jämfört med 2015. Uppföljning av målet genom: kWh/m ² (statistik erhålls av Göteborg Energi). Förbrukningen år 2015 var 174 kWh/m ² .		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Byta ut sponsorkylar till mer energisnåla.	☒	☐	Under början av 2022 byttes 3 kylar ut i restaurangköket till miljömärkta kylar med rätt sorts köldmedium. De nya kylarna har lägre energiförbrukning.
Optimerings- och förnyelsearbeten med vår fastighetsägare Higab.	☒	☐	Delvis. Gäller uppvärmning, fläktar, belysning i Stora salen samt hantering av manöverström till LED-belysningar. Det finns här många projekt, avklarade, pågående och framtida. Åtgärden skjuts fram i tid.
Byt vid behov lågenergilampor till LED	☒	☐	Delvis. Lysen byts ut till LED-lysen kontinuerligt. Vissa lågenergilampor går inte att byta ut då de sitter i gammal originalinredning.
Vända ventilationen i Stenhammarsalen:	☐	☒	Åtgärden ska var uppfylld 2030.
Är mål 3 uppfyllt?	☐	☒	
Analys	<p>År 2015 förbrukades 174 kWh/m². (El, fjärrvärme, fjärrkyla) Minskning med 10% innebär förbrukning på 156,6 kWh/m².</p> <p><u>El, fjärrvärme, fjärrkyla i kWh/m²</u> Under 2018 förbrukades 175,61 kWh/m² Under 2019 förbrukades 164,38 kWh/m² Under 2020 förbrukades 158,46 kWh/m²</p> <p>För minskad elförbrukning installerades fjärrkyla år 2020 i Stenhammar och kylaggregatet som fanns där togs bort. Följande nyckeltal inkluderar el och fjärrvärme:</p> <p><u>El och fjärrvärme i kWh/m²</u> Under 2021 förbrukades 171,84 kWh/m² Under 2022 förbrukades 164,78 kWh/m²</p> <p>Energiförbrukningen påverkas av många olika faktorer. Verksamhet, aktiviteter, produktioner, antal personer i huset och temperaturen utomhus m.m. Positiva effekter av åtgärderna ovan kommer förhoppningsvis synas i statistiken framöver. Verksamheten fortsätter att övervaka energinivåerna.</p>		

Miljöaspekt	Inköp av varor och tjänster - Livsmedelsinköp		
Mål 4	Andelen ekologiska livsmedel ska uppgå till 70% av den totala inköpskostnaden för livsmedel och andel KRAV-produkter ska motsvara 20% av den totala inköpskostnaden. Uppföljning av målet genom: (Andelen ekologiskt)/(total livsmedelskostnad) samt (andel KRAV)/(total livsmedelskostnad).		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Andelen ekologiska livsmedel ska utgöra 70% av den totala livsmedelskostnaden	☐	☒	Andelen ekologiska livsmedel 2022: 67,53%
Andel KRAV-produkter ska motsvara 20% av den totala livsmedelskostnaden.	☐	☒	Andelen KRAV-märkta livsmedel 2022: 15,87%
Är mål 4 uppfyllt?	☐	☒	Andelen av både ekologiskt och KRAV har ökat
Analys	<p>Arbetet med att uppnå målet fortsätter när verksamheten nu åter är i gång igen. Andelen ekologiskt ökade under 2022.</p> <p>2019 var andelen ekologiskt 60,9% och andelen KRAV 15,4% 2020 var andelen ekologiskt 50,8% och andelen KRAV 17,2%. 2021 var andelen ekologiskt 58,66 och andelen KRAV 7,03% 2022 var andelen ekologiskt 67,53 och andelen KRAV 15,87%</p> <p>Målet flyttas fram till 2023-12-31</p>		

Miljöaspekt	Miljökompetens		
Mål 5	Öka kunskap, medvetenhet och delaktighet kring miljöfrågor bland medarbetarna.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Utbilda restaurangpersonal i vilken påverkan olika råvaror har ur miljösynpunkt	☒	☐	Genom KRAVS utbildningar som informerar om att val av KRAV-märkta och EU-ekologiska råvaror bidrar till att minska påverkan på den biologiska mångfalden och även minskade utsläpp av bekämpningsmedel och konstgödning som påverkar miljön negativt.

Hitta passande utbildningar	☒	☐	KRAV:s grundutbildning och KRAV:s restaurangutbildning samt en utbildning om olika miljömärkningar.
Är mål 5 uppfyllt?	☒	☐	Delvis.
Analys	<p>Grundutbildning och restaurangutbildning genom KRAV har administrerats för restaurangens personal samt för café- och foajépersonalen under våren och hösten 2022.</p> <p>Miljöstrategen har även hållit information om KRAV, Svanen, Miljömål 2030, matsvinn, källsortering och om miljö- och klimatproblemen i stort för personalen i café, foajé och restaurang vid två tillfällen 2022.</p> <p>Nya åtgärder som även omfattar övrig personal inom organisationen läggs till i uppdaterat mål om miljökompetens.</p>		

Miljöaspekt	Avfall - Matsvinn		
Mål 6	Minska matsvinn med 15 % jämfört med år 2018 (4200 kg). 2020 var denna siffra 2145 kg, dock serverades inga gäster då p.g.a. Covid-19.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Öka medvetenheten om matsvinn samt minska mängden matsvinn vid evenemang	☒	☐	Delvis
Är mål 6 uppfyllt?	☐	☒	
Analys	<p>Sedan 2016 då detta arbete påbörjades har verksamheten kommit långt. Under 2022 har stora satsningar för att minska matsvinnet inom hela restaurangverksamheten gjorts. Personalen har fått ökad information om hur matsvinn kan undvikas och flera åtgärder för att minska matsvinnet har införts. Även uppdateringar kring rutinerna för matsvinnrapporteringen har gjorts.</p> <p>Ett nyckeltal för matsvinn har nu tagits fram för mer tillförlitlig statistik. Nyckeltalet ger ett värde i gram matsvinn per ätande gäst. Mätvärdet påverkas därför inte längre av hur stort antalet ätande gäster är under en period.</p>		

	<p>För att matsvinnsmätningar ska vara i enlighet med de matsvinnsmätningar verksamheten redovisar till VGR för delmål om minskat matsvinn – Miljömål 2030. Har vi nu ett nytt basår för matsvinnsmätningarna. Basåret är nu 2016 i stället för 2018.</p> <p>Procentsatsen för minskningen höjs till 20% i stället i nytt mål för matsvinn. Procentsatsen kommer sedan successivt att öka så att VGR:s Miljömål 2030 – delmål matsvinn ska uppnås. (50% minskat matsvinn utifrån basåret fram till 2030)</p> <p>Nytt mål för 2023: Minska restaurangverksamhetens matsvinn med 20% jämför med år 2016 (79,10 gram/ätande gäst i genomsnitt 2016).</p>
--	---

Miljöaspekt	Varor och tjänster - Livsmedelsservering		
Mål 7	Minska klimatpåverkan från måltidsserveringen.		
Åtgärd	Åtgärd genomförd		Kommentar
	Ja	Nej	
Identifiera hur restaurangens olika delar påverkar klimatet genom val av olika livsmedel.	☐	☒	Delvis. Det finns en stor kunskap hos personalen om olika råvarors klimatpåverkan
Inför tydliga rutiner för att kommunicera med kunder (beställare av konferenser) så att menyer med lägre klimatpåverkan väljs.	☒	☐	Rutiner att alltid erbjuda beställare av konferenser mat med lägre klimatpåverkan finns och används kontinuerligt.
Inför arbete med passande verktyg för att mäta måltiders klimatpåverkan.	☒	☐	Ett nytt klimatberäkningssystem installerades under slutet av 2022. Genom introduktion och utbildning i användandet av klimatverktyget kommer kökets ansvariga att få ökad kunskap om hur många kg CO ₂ ekvivalenter olika råvaror släpper ut. Användandet av det nya klimatberäkningssystemet kommer att starta på allvar under hösten 2023.
Analys	<p>Åtgärden att införa tydliga rutiner för att kommunicera med kunder som beställer mat till konferenser är genomförd.</p> <p>Chefen för avdelningen Publik och Arrangemang kommunicerar medvetet med beställare av konferenser för att positivt påverka dem att välja mat med lägre klimatpåverkan till konferensen, såsom vegetariska eller veganska alternativ.</p>		

	<p>Klimatverktyget kan användas för att enkelt synliggöra olika livsmedels klimatpåverkan vid restaurangkökets framtagande av hållbara menyer. Det kan även bli ett redskap att synliggöra för beställare av konferensmåltider hur olika menyer påverkar klimat och miljö och därmed motivera till val av mindre klimatpåverkande menyer.</p> <p>Andra åtgärder som att kött inte längre köps in till personalluncher för att minska inköp av kött har tidigare genomförts.</p> <p>Enligt VGR:s Miljömål 2030 ska en genomsnittsmåltid högst släppa ut 0,5 kg CO₂ ekvivalenter år 2030.</p> <p>Nytt mål fram till 2024-12-31: En genomsnittsmåltid ska då högst släppa ut 0,7 kg CO₂e.</p>
--	--

1.2 Verksamhetens miljöarbete

I miljöutredningen har vi bedömt följande [miljöaspekter](#) till att vara de mest betydande i vår verksamhet:

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året.
Tjänsteresor/ egna transporter	<p>Verksamhetens enskilt största klimat- och miljöpåverkan är flygresor.</p> <p>GSAB har i uppdrag av kulturnämnden att upprätthålla och utveckla sin nationella och internationella position som en av världens främsta orkestrar och GSAB ska ge internationell lyskraft till Västra Götaland.</p> <p>Uppdraget från Kulturnämnden medför att GSAB:s orkester behöver uppträda utanför Sveriges gränser. Att undvika flygresor under turnéer inom Europa och att hitta lösningar för transporter med mindre mängd utsläpp av växthusgaser är ett viktigt led i att uppnå VGR:s Miljömål 2030 och att uppfylla uppdraget från kulturnämnden.</p> <p>Både orkesterledning, ledningsgruppen, orkestermedlemmar och Miljögruppen har fört diskussioner kring frågan om flyg eller tåg under turné vid flera tillfällen under 2022. Det finns många aspekter att ta hänsyn till. Tågresor tar längre tid och det kan finnas osäkerhet kring om tågen kommer fram i tid. Samtidigt står vi inför en gigantisk klimatutmaning och våra ägare VGR har satt ambitiösa miljömål som vi ska uppnå.</p> <p>Organisationen försöker att ha med tågresor redan i planeringsstadiet vid planering av turnéer. Några flygresor är dock planerade under 2023.</p> <p>Under 2022 gjorde orkestern turnéer med bussar till Vara vid 2 tillfällen samt 1 turnéresa med buss till Oslo och 1 turnéresa med buss till Stockholm där några åkte tåg. Varsel om tågstrejk förhindrade resterande att ta tåget.</p>

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året.
	<p>Den digitala tjänsten GSO-play fungerar som ett komplement som möjliggör konsertupplevelser utan att orkestern reser på turné, men efter att samhället åter har öppnats upp efter pandemin har omfattningen av den digitala publiken minskat.</p>
El och värme	<p>Arbete pågår för att minska energiförbrukningen. Fastigheten renoveras allt eftersom, bland annat för energioptimering.</p> <p>Fjärrkyla installerades i Stenhammarsalen sommaren 2020. Kylaggregatet som fanns där innan är borttaget vilket minskar elförbrukningen. Den här typen av arbeten görs i samarbete med Higab som äger lokalen.</p> <p>Ett kontinuerligt arbete pågår dessutom med att förnya den energiförbrukande utrustning som finns i lokalerna. Lysen byts ut till LED-belysning förutom de fåtal lågenergilampor som inte går att byta ut då de sitter i gamla originalinredning.</p> <p>Nya sponsorkylor med rätt sorts köldmedium och som genererar en lägre energiförbrukning finns nu på plats. Restaurangverksamheten har även köpt in mindre energikrävande kylplattor.</p>
Verksamhetens varor	<p>En stor del av verksamheten är beroende av inköp av varor. Påverkan sker både genom varor och genom livsmedel som används vid tillagning i restaurangen och vid val av leverantörer. Verksamheten stävar efter att minska sin miljö- och klimatpåverkan genom dessa varor. Restaurangens certifieringar genom KRAV och Svanen kräver att endast inköp av miljövänliga rengöringsmedel för dagligt bruk får förekomma och dessa certifieringar ställer även krav på övriga produkters innehåll. Marknadsavdelningen använder miljömärkt tryckt material och även det kopieringspapper som används i huset är miljömärkt.</p>
Inköp av livsmedel	<p>Livsmedel har en stor miljö- och klimatpåverkan globalt och är därför här en betydande miljöaspekt.</p> <p>Restaurangen jobbar hårt med att öka andelen ekologiskt och KRAV-märkt bland inköpen. Vi lyder under VGR:s upphandlingsavtal och trots att tillräcklig mängd ekologiska och KRAV-märkta varor är svårt att uppnå, genom leverantörer som ingår i avtalen, har andelen EU-ekologiskt, MSC-märkt och KRAV-märkt ökat.</p> <p>Verksamheten lägger stor vikt vid att servera livsmedel med låg klimatpåverkan, exempelvis genom vegetariskt utbud.</p> <p>Internt har verksamheten beslutat att inte längre köpa in kött till personalluncher. Det kött som serveras där emellanåt är råvaror som har blivit över från den offentliga serveringen, vilket även minskar matsvinnet därifrån.</p> <p>Större delen av restaurangens inköp har samlats till två stora livsmedelsleverantörer. Stora beställningar görs vid färre tillfällen för att samordna leverantörernas transporter till oss, vilket minskar leveransernas klimatpåverkan.</p>

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året.
Miljökompetens	<p>Flera anställda behöver gå en minst 3 timmar lång utbildning i grundläggande miljökunskap, enligt miljödiplomeringsens utbildningskrav. Det gäller ny personal och personal som tidigare inte har inkluderats av utbildningskravet och personal som av någon annan anledning inte har gått den utbildningen. Vi väntade på att VGR:s grundläggande miljöutbildning skulle uppdateras, men har nu fått reda på att det inte kommer att göras någon ny miljöutbildning inom VGR. I stället har det skapats en hållbarhetsutbildning. Den nya hållbarhetsutbildningen är inte tillräcklig för att uppfylla kravet för grundläggande miljöutbildning. Tre tillfällen för miljöutbildning har därför bokats in på Ekocentrum.</p> <p>Miljögruppen blev under våren 2022 medlemmar i Ekocentrums nätverk där deltagarna får vidareutbildning inom miljöområdet. Genom föreläsningar av inbjudna föreläsare och aktiva workshoppar med övningar har medlemmarna fått uppdaterad kunskap och inspiration.</p> <p>Personalen i foajé/Café/restaurang har under en personalträff informerats om vårt miljöarbete och om VGR:s Miljömål 2030. I samband med höstens uppstart av säsongen gavs vidare information och genomgång av VGR:s miljömål och vårt fortsatta miljöarbete. Under en personaldag i januari 2023 informerades hela den tillsvidareanställda personalen om vårt miljöarbete och om Miljömål 2030. Alla fick även information om hur de kan lämna avvikelser och förbättringsförslag.</p> <p>Miljöstrategen kommer att tillsammans med miljögruppen aktivt arbeta för att nå ut till organisationens personal med information som ska ge ökad kunskap och förståelse för syftet med Miljömål 2030 och organisationens miljöarbete.</p> <p>I enlighet med KRAV:s nya regelverk ska all personal i restaurang, kök, café och foajé genomgå KRAV:s nya Restaurangutbildning. Under 2022 har all berörd personal genomgått sådan utbildning samt KRAV:s grundutbildning och en utbildning om olika miljömärkningar. Ny personal kommer att fortlöpande få dessa utbildningar</p> <p>Under 2022 har även all personal i café, foajé, restaurang och kök fått information för att förbättra och säkerställa rätt källsortering inom hela restaurangverksamheten.</p> <p>En uppdatering av miljödelen i manualen för personalen i foajé, café och restaurang har också gjorts under 2022.</p>
Avfall	<p>Marknadsavdelningen har sedan tidigare arbetat med att minska mängden avfall och avdelningen arbetar med att revidera vilka kvantiteter som är nödvändiga att trycka upp. Nya rutiner tas nu fram för att i slutändan säkerställa minskade avfallsmängder. Ett nytt mål har skapats för att få överblick över slängt tryckt material.</p> <p>Inom restaurangverksamheten är utvecklingen generellt mycket god i avseende matsvinn, men målsättningen är att fortsätta verka mot ett minimum. Konferensverksamheten tenderar att ge större upphov till matsvinn än övriga</p>

Våra betydande miljöaspekter	Så här har vi arbetat med dem under året.
	<p>restaurangverksamheten, men rutiner finns för att minska matsvinn genom att mat hålls kyld och endast ställs fram till de deltagare som verkligen har anlänt. Beslut har fattats om att inte servera lunchbufféer. I stället erbjuds personalen lunch via tallriksservering, vilket har lett till ett synbart minskat matsvinn från våra personalluncher.</p> <p>Under våren 2022 påbörjade vi insatser för att ytterligare medverka till att vårt avfall ska kunna materialåtervinnas och att mängden brännbart avfall minskar. Vi har installerat källsorteringskärl och försett kärLEN med tydlig märkning i konferensutrymmen och backstage-rum kopplade till vår mindre scen. Vi har även installerat fler källsorteringsfraktioner med tydlig uppmärkning i alla foajébarer och sammanställt en källsorteringsguide som alltid ska finnas lättillgänglig för personalen i foajébarerna.</p> <p>Vårt arbete med att medverka till ökad materialåtervinning har även resulterat i att vi har ställt ut pantkärl på flera platser i huset för att samla in artisters, teknikers, gästers och personalens medhavda pantburkar och pantflaskor. Dessa pantkärl har sedan i stor omfattning verkligen använts. De övriga källsorteringsinsatserna har också gett mycket bra resultat, men ytterligare förtydligande och information i konferensutrymmen och backstage-rum görs framöver. Liknande förtydligande planeras att även göras vid husets övriga källsorteringsstationer.</p>
Om vi har något ytterligare miljöarbete som ligger utanför de betydande miljöaspekterna har vi beskrivit det nedan:	
<p>Restaurangen är KRAV- och Svanenmärkt. Miljöstrategen ingår i VGR:s Strategiteam Livsmedel och VGR:s matsvinnsgupp.</p>	

	Ja	Nej	Kommentar
Har miljöledningssystemet fungerat som det var avsett?	☒	☐	Miljöarbetet är förankrat i verksamheten. Det finns förbättringsområden inom arbetet, men ledningssystemet fyller sin funktion och driver GSAB framåt.

	Ja	Nej	Om ja, har en internrevision genomförts? Av vem, var och när?
Vi har verksamhet med lokaler på flera fysiska platser	☐	☒	

1.3 Nyckeltal - sammanställning

Vi har följt upp våra [betydande miljöaspekter](#) och miljöförbättringar genom att redovisa och kommentera våra nyckeltal år för år.

Sammanställning av nyckeltal		År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Kommentar till förändringen ¹
Omsättning		229 620	227 806	242 644	203 429	217 267	241 425	Omsättningen är nära 2019 års oms.
Antal anställda		182	184	184	164	169	177	Har ökat något igen
Antal besökare		96 579	119 665	114 735	24 597	28 147	86 671	Färre än före pandemin
Antal produktioner i huset		149	212	232	93	112	212	Antal produktioner. som 2018 fast med färre gäster
Miljöaspekt	Nyckeltal							
Transport – flygresor	Antal km/årsarbetare	2 280	2 528	1537	10 532	0	0	2022: Inga flygresor
Transport – bilresor företagsfordon	Antal km/årsarbetare	182	33	14	28	36	35	6260 km/177 årsarbetare
Transport – utsläpp från bilresor - företagsfordon	Andel förnybart drivmedel (%)	53	Ingen uppgift	Ingen uppgift	50	50	50	Se vidare information i analysen för Mål 1
Energi: El, Fjärrvärme	El och fjärrvärme (kWh/m ²)	170,19	170,7	162,05	155,48	171,84	164,78	Energibesparande åtgärder. Minskning då kylaggregatet har kopplats ur när fjärrkyla installerats i Stenhammarsalen
Energi: El, Fjärrvärme, Fjärrkyla	El, fjärrvärme och fjärrkyla, (kWh/m ²)	Ingen uppgift	175,61	164,38	158,46	175,36	171,23	Ökning av fjärrkyla, minskning av fjärrvärme och el.
Energi: Fjärrvärme	Fjärrvärme (kWh/m ²)	76,93	73,24	71,8	74,6	80,27	71,69	Fler personer i huset igen som alstrar värme
Energi: El	El MWh/produktion	7,68	5,27	4,46	10,03	9,38	5,04	Minskning: Åter fler produktioner (El/produktion) och energibesparande åtgärder samt att kylaggregat kopplats ur
Energi: Fjärrkyla	Fjärrkyla (kWh/m ²)	Ingen uppgift	4,91	2,28	2,98	3,52	6,45	Fjärrkyla installerad i Stenhammar. Gäster åter i salen. Ökad fjärrkyla
Vatten	m ³ /årsarbetare	14,19	11,01	10,81	8,6	10,0	9,67	Förbrukning delad 50/50 besök/anst

Sammanställning av nyckeltal		År 2017	År 2018	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Kommentar till förändringen ¹
Inköp av varor/ tjänster kemikalie-spridning.	Andel miljömärkta kemikalier* (%)	55	55	55	55	Ca: 90	95	Endast miljömärkta kemikalier i restaurangverks. städfirma och personalmatsalar. Undantag är handsprit som anv. mindre nu.
Inköp av varor och tjänster – Miljöpåverkan livsmedel	Andel miljömärkta livsmedel (%)	53,5	64	60,9	50	58,66	67,53	Andelen har ökat nu när restaurangverks. har öppnat upp för gäster igen.
Inköp av varor och tjänster – miljöpåverkan livsmedel	Andel oberett kött i restaurang (%)	6,5	Ingen uppgift	2,5	6	Ingen uppgift	Ingen uppgift	
Avfall – resursförbrukning från avfallshantering	Andel som sorteras på plats (%)	97	97	99,7	97	97	97	
Avfall – resursförbrukning från avfallshantering	Andel avfall som återvinns (%)	74	75	77	74	74	77	
Miljökompetens – medvetenhet och utbildning	Andel som genomfört VGR:s miljöutbildning (%)	28	30	29	~30	~30		I miljöhandbokens register mäts inte just detta tal. Det finns inte någon separerad miljöutbildning inom VGR nu.

Utökade kommentarer till Miljöaspekternas nyckeltal

Transport

Flygresor: Orkestern turnéerna kan se mycket olika ut under olika år vilket ger markanta skillnader i statistiken. År 2019 fanns möjlighet att åka många sträckor med tåg inom Europa. År 2020 var en stor turné till Japan inplanerad. Orkestern flög till dit, men tvingades vända direkt på grund av Covid-19-pandemin. Under år 2021 och 2022 förekom inga flygresor alls p.g.a. restriktioner och att verksamheten sedan gradvis öppnades upp.

Energi

Fjärrkyla installerades i Stenhammarsalen 2020 och kylaggregatet kopplades bort vilket minskar elförbrukningen och ökar fjärrkylan. Fler gäster har befunnit sig i huset under 2022 jämfört med 2020 och 2021, men vi har haft färre gäster än under 2019. När fler personer alstrar värme minskar behov av fjärrvärme för att värma upp huset, men i stället kan fjärrkylan öka. Både elförbrukningen och fjärrvärmens är ungefär samma som normalåret 2019 trots att färre personer har funnits i huset. Det har gjorts flera olika energibesparande åtgärder och positiva effekter av dessa åtgärder kommer förhoppningsvis att synas i statistiken framöver. Energiförbrukningen påverkas av många olika faktorer. Verksamhet, aktiviteter, antal produktioner, antal personer i huset och temperaturen utomhus m.m. Dessa nyckeltal gällande mätning av energiförbrukning kan bli missvisande och vi bör överväga att använda andra typer av nyckeltal framöver.

Vatten

Förbrukning anses vara fördelad ca 50/50 på besökare/anställda. Under år 2022 förbrukade 3 423 m³. Hälften av den förbrukningen har sedan delats med antal årsanställda 2022 för att få fram nyckeltalet.

Någon gång under 2016 uppstod en vattenläcka i en ventil, därav ökad förbrukning, läckan identifierades under slutet av 2017, förloppet återspeglas tydligt mellan åren 2015 – 2018.

Kemikalier

Restaurangverksamheten använder enbart miljömärkta rengöringsmedel (regel inom KRAV:s certifiering och även Svanen). Städfirmen som har avtal genom VGR använder numera endast vatten vid städning bortsett miljömärkt rengöringsmedel till toaletterna. I personalmatsalen är diskmedlet miljömärkt och det är även tvålen i alla tvålautomater i husets toalettutrymmen. Endast handdesinfektion är utan miljömärkning. Andelen miljömärkta kemikalier har därför ökat markant från 2021 och framåt och verksamheten har nu i princip enbart miljömärkta kemikalier.

Inköp av varor och tjänster – Miljöpåverkan från livsmedel:

Det är bara en liten bit kvar till målet om 70% ekologiska livsmedel. Under 2022 uppgick andelen ekologiska varor till 67,53% varav andelen KRAV-märkta livsmedel uppgick till 15,87%. Restaurangverksamheten arbetar vidare för att öka andelen ekologiskt och KRAV, men vi lyder under VGR:s upphandling och de leverantörer vi får använda kan inte alltid tillhandahålla de varor och den mängd KRAV-märkta livsmedel vi önskar.

Det finns inget mätvärde för oberett kött under 2022. Mätvärdet för kött är inte heller helt optimalt. Ett klimatverktyg där alla livsmedels miljöpåverkan kan mätas och synliggöras är därför bättre. Ett klimatverktyg installerades vid årsskiftet 2022/2023. Med hjälp av detta blir vår klimatpåverkan från livsmedel mer tydlig.

Avfall

En mycket stor andel av vårt avfall återvinns och restaurangverksamheten måste enligt krav från Svanen källsortera allt sitt avfall. Andelen som sorteras och återvinns inom hela verksamheten ligger på ungefär samma värden som ett normalår och förhoppningen är att de åtgärder som har genomförts för att möjliggöra förbättrad källsortering i hela huset kommer att ytterligare öka andelen avfall som återvinns.

Även trycksaker såsom reklambroschyrer och program genererar stora mängder avfall. Den här typen av avfall sorteras och återvinns, men organisationen strävar mot att i så stor utsträckning som möjligt försöka minska avfallet från trycksaker. Ett nytt mål för kartläggning och framtagning av rutiner för att få en överblick av detta avfall har nu tagits fram.

Miljökompetens

Rutin på att anställda ska gå VGR:s webb-utbildning infördes 2018, och har varit en del av introduktion för nya anställda. En sådan utbildning finns inte längre tillgänglig och andra sorters grundutbildningar har därför bokats in. Tidigare har även andra grundutbildningar genomförts som inte redovisas här. Under både 2018 och 2019 ordnades en föreläsning under personaldagar. Flera olika vidareutbildningar har genomförts. Till exempel genomfördes en föreläsning om de globala målen 2021 och i januari 2023 anordnades en hållbarhetsdag där en inbjuden föreläsare höll ett föredrag och Miljögruppen höll en information om organisationens miljöarbete. Miljögruppen blev under våren 2022 medlemmar i Ekocentrums nätverk och har under närverksträffar fått vidareutbildning inom miljöområdet.

Nyckeltalet för miljökompetens behöver göras om nu när VGR:s miljöutbildning inte längre finns tillgänglig.

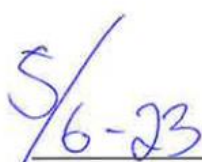

1.4 Genomförda miljöaktiviteter år för år

Vi har årligen genomfört aktiviteter för att minska vår miljöpåverkan. Här följer årets och tidigare års aktiviteter.

År	Genomförda miljöförbättrande aktiviteter
2018	PVC utfasat från restaurang
2018	Miljöbudget upprättad
2018	Plastemballage slopat för tidningen podiet
2018, 2019	En bytesdag har genomförts av miljögruppen
2019	Genomförd vidareutbildning inom miljö på personaldag
2019	Prenumeration på lagbevakning införts
2019	Föranmälan till personalluncher har införts
2019	Medlemskap i Hållbara Restauranger har erhållits
2020	Statistik förs över trycksaker och avfall
2019, 2020	Energieffektiviseringsarbeten
2020	Beslut om att buss tankad med HVO-bränsle används under turnéresor, då möjligt
2020	Nya medlemmar till miljögrupp
2020	Fjärrkyla installerad i Stenhammarsalen
2020	Beslut om vegetariska gemensamt ordnade måltider under turné
2021	Beslut om att kött ej köps in till personalluncher
2022	Beslut om att införa tallriksservering i stället för bufféer under personalluncher
2022	Större delen av restaurangens inköp har samlats till två stora livsmedelsleverantörer Stora beställningar görs vi färre tillfällen för att samordna leverantörens transporter till oss
2022	Förbättrad materialåtervinning genom fler källsorteringsfraktioner i konferensutrymmen och backstage- rum. Pantkärl finns nu för insamling av artisters, teknikers och gästers medhavda pantburkar och flaskor
2022	Miljögruppens medlemmar har blivit medlemmar i Ekocentrums nätverk där deltagarna får vidareutbildning inom miljöområdet
2022	Tre kylar har bytts ut mot kylar med rätt köldmedium och lägre energiförbrukning
2022	Fler källsorteringsfraktioner med tydlig uppmärkning i alla foajébarer. Vi har sammanställt en källsorteringsguide som alltid ska finnas lättillgänglig för personalen i foajébarerna
2022	För att underlätta användandet av elcykel till arbetsplatsen har stationer för uppladdning av elcykelbatterier anordnats så att elcykelbatterier kan laddas på ett brandsäkert och korrekt sätt
2022	De kylplattor som används för att hålla framställd mat kyld har bytts ut till nya mer energisnåla kylplattor
2022	Ett klimatberäkningssystem har installerats för att kunna beräkna mängden koldioxidutsläpp från restaurangverksamhetens olika maträtter och menyer

År	Genomförda miljöförbättrande aktiviteter
2023	En personaldag med tema hållbarhet har genomförts med bl.a. en extern föreläsare. Miljögruppen gav en uppdaterad information om verksamhetens miljöarbete och om Miljömål 2030
2023	Ett nytt kvittosystem har installerats som endast skriver ut kvitton till de gäster som svarar att de vill ha kvitto när personalen frågar kunden om detta. Detta kan minska mängden avfall som kvitton medför
2023	Stora satsningar har gjorts under 2022 och våren 2023 för att minska matsvinnet inom restaurangverksamheten. Personalen har fått ökad information om hur matsvinn kan undvikas och flera matsvinnsminskande åtgärder har införts. Även förbättringar av rutinerna för matsvinnrapporteringen har genomförts
2023	För att ytterligare minska matsvinnet har bufféer nu även förhandlats bort som alternativ vid konferenser och förekommer endast i undantagsfall
2023	Konferensbeställaren uppmanas också att undvika att lägga matserveringen till konferensgästerna först i programmet och i stället förlägga förtäringen vid någon paus så att rätt mängd mat ställs fram ur kylar

Miljöberättelsen är utvärderad och godkänd av ledningen

Datum Namnteckning Namnförtydligande